

STRATEGII INTERACTIVE DE EVALUARE

**Premise ale inovării în procesul de învățământ
la clasele primare**

ANCA ELENA IONIȚĂ (CRISTEA)

STRATEGII INTERACTIVE DE EVALUARE

**Premise ale inovării în procesul de învățământ
la clasele primare**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Colecția ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Referenți științifici: Prof. Dr. Univ. Marin Manolescu

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban
Imagine copertă: AdobeStock Images

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IONIȚĂ (CRISTEA), ANCA ELENA

Strategii interactive de evaluare : premise ale inovării în procesul de învățământ la clasele primare / Anca Elena Ioniță (Cristea). - București :

Editura Universitară, 2023

Conține bibliografie

ISBN 978-606-28-1619-3

37

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062816193

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2023

Editura Universitară

Editor: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357

comenzi@editurauniversitara.ro

www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

INTRODUCERE	7
Interactivitatea în procesul de evaluare	7
CAPITOLUL I - EVALUAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR	11
1. Dinamica definițiilor evaluării școlare. Evoluții semantice.....	11
2. Specificul evaluării în învățământul primar	14
a) Evaluarea curentă	18
b) Evaluarea națională	25
CAPITOLUL II - STRATEGII INTERACTIVE ÎN PROCESUL EVALUATIV	31
1. Strategia evaluativă: conceptualizare	31
2. Tipologia strategiilor de evaluare.....	35
a) Clasificare	35
b) Descriere	38
3. Exemple de strategii interactive de evaluare	41
CAPITOLUL III - EVALUAREA ÎN PERIOADA ȘCOLII ONLINE	64
1. Școala online	64
2. Provocările și limitele școlii online din perioada pandemiei	72

3. Evaluarea digitală.....	75
4. Modalități de evaluare în școala online	82
5. Evaluarea în perioada postpandemică	89
CAPITOLUL IV - EXEMPLE DE BUNE PRACTICI PRIVIND STRATEGIILE INTERACTIVE DE EVALUARE UTILIZATE LA CLASĂ	94
CONCLUZII.....	120
ANEXE	123
BIBLIOGRAFIE	179

INTRODUCERE

Interactivitatea în procesul de evaluare

Evaluarea este prezentă în orice domeniu de activitate, ea având un important rol în eficientizarea activităților de orice tip. Învățământul este un domeniu de maximă importanță socială în care evaluarea este una dintre componentele de bază. Astfel, odată cu schimbările apărute de-a lungul timpului în procesul educativ și conceptul de evaluare a cunoscut semnificative transformări. La început evaluarea era percepută strict ca măsurarea rezultatelor elevilor. Apoi, evaluarea a fost abordată din perspectiva obiectivelor educaționale. În zilele noastre, evaluarea este privită dintr-o perspectivă modernă, existând o multitudine de definiții ale evaluării. Evaluarea este un „act didactic complex, integrat întregului proces de învățământ” care pune accent atât pe cantitatea cât și pe calitatea cunoștințelor dobândite de elev (Bontaș, 2001), este „un sistem de concepții, principii și tehnici referitoare la măsurarea și aprecierea rezultatelor școlare” (Radu, 1995), este „un proces” prin care se obțin informații utile ce „permit luarea unor decizii ulterioare” (Cucoș, 2008b), este „un proces complex” de comparare a rezultatelor cu

obiectivele planificate și cu resursele utilizate (Jinga, 1998) sau este „o activitate prin care se emit judecăți de valoare despre procesul și produsul învățării elevului pe baza unor criterii calitative prestabilite în vederea luării unor decizii de reglare, ameliorare, selecție etc” (Manolescu, 2010). Diversitatea aceasta de definiții ale conceptului de evaluare, la prima vedere ne poate duce cu gândul la faptul că în prezent nu există un model unitar, o coerență, un consens cu privire la teoria evaluării. Cu toate acestea însă, există o notă comună în multitudinea de abordări ale conceptului de evaluare și anume „ideea potrivit căreia evaluarea face parte integrantă dintr-un tot și nu trebuie tratată izolat, ci în strânsă legătură cu (...) predarea și învățarea.” (Manolescu, 2010)

Așadar, în ultimii ani, evaluarea a cunoscut o serie de modificări semnificative care au marcat trecerea de la o evaluare de tip tradițional la o evaluare modernă. Spre exemplu, în sens clasic evaluarea era percepută ca „verificare”, „control”, „examinare”, pe când, din perspectiva modernă, evaluarea este percepută ca o „activitate evaluativă” care însoțește pas cu pas procesul de predare-învățare. De asemenea, remarcăm introducerea conceptelor de evaluare formativă, evaluare formatoare, coresponsabilizarea celui care învață, centrarea pe competențe etc.

Interactivitatea face parte din sfera conceptelor noi, moderne de abordare a întregului proces educativ. Aceasta presupune comunicare, colaborare, confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe

disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă și totodată presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Vorbim despre interactivitate în clasă atunci când există relaționare între elevi sau între elev și profesor, relații inter și intragrupale, relații în care subiecții se cunosc, în care „profesorul trebuie să cunoască și să organizeze bine materialul de studiu, să-și imagineze soluții diverse la reacțiile/ răspunsurile elevilor și să conceapă trasee de învățare diferențiată, adaptate elevilor potențiali.” (Oprea, 2007).

Interactivitatea unei strategii de evaluare este dată de interrelaționarea și colaborarea dintre profesor și elev precum și de extinderea gamei metodelor de evaluare folosite de cadrul didactic la clasă, de la metodele clasice la metodele moderne. „Evaluarea interactivă are în vedere aprecierea, dezvoltarea, perfecționarea continuă, controlul, împuternicirea educatului cu capacități menite să-l facă capabil să-și susțină și să-și controleze (autoevalueze) procesele de învățare, dialogul permanent între parteneri fiind bazat pe încredere reciprocă și pe responsabilitate.” (Oprea, 2007).

Privită din punctul de vedere al interactivității, evaluarea devine un instrument aflat în mâinile elevului

care îl ajută să conștientizeze ceea ce a dobândit (cunoștințe, priceperi, deprinderi, structuri cognitive, abilități etc) fiind interesat de procesele care îi ușurează învățarea și îi permit reglarea și ameliorarea acesteia. Cu alte cuvinte devine un instrument prin care elevul învață să învețe. În acest sens, profesorul trebuie să îl ajute pe elev să își dezvolte abilitățile de autocunoaștere și de autoevaluare.

Așadar, parcursul pe care l-a avut conceptul de evaluare, de-a lungul timpului, precum și faptul că în prezent încă există numeroase abordări ale evaluării, m-au determinat să elaborez această lucrare, încercând să demonstrez, până la final, faptul că evaluarea nu este „răul necesar al sistemului educațional” ci este „un necesar” al sistemului educațional.

CAPITOLUL I

EVALUAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

1. Dinamica definițiilor evaluării școlare.

Evoluții semantice

Evaluarea la clasă a fost mereu un subiect de interes pentru cercetători, mai ales în ultimii ani. Pentru dezvoltarea proceselor de predare și învățare, este importantă concentrarea pe evaluare. „Evaluarea le permite profesorilor și elevilor să tragă concluzii din informațiile obținute și să acționeze în consecință. Astfel de acțiuni pot ajuta la realizarea îmbunătățirilor necesare predării și învățării sau pur și simplu oferă o imagine în timp a competenței sau realizărilor elevilor.” (Black & Wiliam, 2018)

Cea mai des întâlnită greșeală în ceea ce privește abordarea evaluării în învățământul contemporan este aceea că evaluarea este confundată cu verificarea cunoștințelor și cu atribuirea de note/ calificative. Există încă numeroase cadre didactice care se limitează doar la aceste aspecte atunci când vorbesc despre evaluare. Evaluarea este însă un proces mult mai complex, aceasta fiind „conceptă din ce în ce mai mult ca parte integrantă a procesului de învățare și

jalon al acesteia” (Abernot, 1996). Abordarea modernă consideră că atunci când vorbim despre evaluare, ca parte integrantă a procesului de învățare, nu mai vorbim doar despre tradiționala verificare a cunoștințelor, ci vorbim despre o „evaluare atât a rezultatelor învățării dar mai ales a proceselor pe care le implică”. Astfel se realizează tranziția „de la o pedagogie a transmiterii cunoștințelor la o pedagogie a însușirii cunoștințelor și a științei de a deveni.” (Manolescu & Potolea, 2005) În acest proces de tranziție, conceptul de evaluare a cunoscut numeroase definiții: începând cu *definițiile „vechi”* care puneau semnul egalității între evaluare și măsurare a rezultatelor elevilor, continuând cu *definițiile PPO* (Pedagogiei prin obiective), care interpretau evaluarea în raport de obiectivele educaționale și terminând cu *definițiile „noi”*, actuale, moderne, care concep evaluarea ca apreciere, ca emiteră de judecăți de valoare despre ceea ce a învățat și cum a învățat elevul, pe baza unor criterii precise, bine stabilite anterior (Manolescu, 2010).

Definițiile relativ recente ale evaluării școlare sunt foarte diverse. Ele au însă multe note comune. Din multitudinea de variante, desprindem următoarea definiție: *„A evalua înseamnă a emite judecăți de valoare privind învățarea de către elev, pe baza unor criterii adecvate obiectivelor fixate, în vederea luării unor decizii.”* (Manolescu & Potolea, 2005). Actul evaluării presupune deci măsurare, apreciere și decizie.

Tranziția aceasta de la tradițional la modern este un lucru firesc, fiind o consecință a transformărilor produse în

întreg procesul educațional. Astfel asistăm la înlocuirea conceptului de „evaluare” cu cel de „activitate evaluativă”. Din această perspectivă, evaluarea trebuie să fie dinamică, centrată pe procesele mentale ale elevului, pe autoreglare, autoreflexie, ajungând astfel să vorbim despre sintagma „învățare asistată de evaluare.” (Manolescu, 2010).

Există numeroase studii de cercetare în care este analizat modul în care profesorii percep evaluarea. Brown, într-unul din studiile sale, identifică patru concepții ale cadrelor didactice despre evaluare:

- prima concepție se bazează pe ideea că „evaluarea îmbunătățește atât predarea, cât și învățarea elevilor. Prin urmare, evaluarea ar trebui să ofere feedback eficient, să fie plăcută, să fie simțită ca ceva pozitiv care îi ajută pe elevi să se îmbunătățească și să fie incluzivă și integrată în procesul de predare și învățare.”

- a doua concepție consideră evaluarea ca pe un instrument utilizat „pentru a clasifica, diferenția, a face comparații sociale și pentru a determina dacă elevii au îndeplinit standardele.”

- a treia concepție consideră că evaluarea este deosebit de importantă pentru responsabilizarea școlilor și a profesorilor, care prin actul educațional realizat, oferă informații despre calitatea educației.

- a patra concepție se bazează pe convingerea că evaluarea este irelevantă. Aici, evaluarea este văzută ca fiind inexactă și dăunătoare pentru elevi și este ignorată de profesori. (Brown, 2004).

2. Specificul evaluării în învățământul primar

Evaluarea nu trebuie abordată diferit atunci când vorbim despre învățământ primar, gimnazial sau liceal. Ea are același rol, foarte important, în toate tipurile de învățământ, enumerate mai sus. Dacă totuși vorbim despre specificul evaluării în învățământul primar, trebuie să insistăm asupra schimbărilor survenite în ultimii douăzeci de ani în procesul de învățământ, în general și în activitatea evaluativă, în special, la nivelul învățământului primar.

Așadar, imediat după Revoluția din 1989, tendința a fost către un proces de formare care să adapteze sistemul educațional românesc la cerințele educaționale din Europa de Vest. Printre primele schimbări în acest sens, putem vorbi despre schimbarea programelor școlare anterioare anului 1989 dar și despre intrarea în vigoare a unei noi legi a învățământului românesc în anul 1995 ce a fost modificată și actualizată în numeroase rânduri, în anii ce au urmat. Au apărut apoi schimbări diverse precum: elaborarea și aplicarea unui nou Curriculum Național, restructurarea manualelor școlare din punct de vedere al conținuturilor, introducerea manualelor alternative, structurarea anului școlar pe semestre și nu pe trimestre, descentralizarea sistemului de învățământ prin trecerea unităților de învățământ în subordinea autorităților locale, reforma învățământului profesional și tehnic, înlocuirea examenului de admitere la liceu cu Examenul de Capacitate, introducerea repartizării computerizate în vederea admiterii în învățământul liceal și profesional, extinderea învățământ-

tului obligatoriu de la 8 la 10 clase, gruparea disciplinelor școlare în arii curriculare, delimitarea perioadelor școlare în cicluri curriculare, înființarea Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar, modificarea structurii examenului de Bacalaureat, și multe altele.

Ne vom opri însă la acele schimbări care au fost aduse de-a lungul timpului în demersul evaluativ și ce impact au avut acestea asupra învățământului primar. Vorbim despre introducerea standardelor de evaluare pentru clasele a IV-a, a VIII-a și a XII-a, introducerea unui sistem prin care să fie evaluate competențele elevilor și nu volumul de informații reținute de aceștia, apariția evaluărilor periodice la sfârșitul ciclurilor curriculare (cls a II-a, a IV-a și a VI-a). „Toate programele disciplinelor din Curriculum-ul Național conțin *obiective cadru* și *obiective de referință* definite în termeni de competențe, care exprimă în ultimă instanță standarde unitare și obligatorii pentru toți elevii din România.” (Manolescu, 2010).

Fără doar și poate, una dintre cele mai importante dar și controversate modificări în ceea ce privește evaluarea la ciclul primar a fost înlocuirea notelor cu calificativele, prin introducerea descriptorilor de performanță. „Înlocuirea notelor cu calificative în învățământul primar se asociază cu tranziția de la evaluarea estimativă, bazată pe măsurare, la evaluarea calitativă, bazată pe calitate și pe aprecierea acesteia.” (Manolescu & Frunzeanu, 2016). Astfel, în locul notelor de la 1 la 10, elevii din ciclul primar primesc calificativele foarte bine, bine, suficient și insuficient.